

ZROZUMIEĆ  
POLITYKĘ  
UNII EUROPEJSKIEJ

Jak dbać  
o klimat  
i środowisko



Komisja  
Europejska

# Działania w dziedzinie klimatu

Gospodarka niskoemisyjna stymuluje  
wzrost gospodarczy i umożliwia  
tworzenie nowych miejsc pracy



# ZROZUMIEĆ POLITYKĘ UNII EUROPEJSKIEJ

*Ta publikacja jest częścią serii wydawniczej poświęconej działaniom, jakie podejmuje Unia w różnych obszarach, powodom ich podejmowania i osiąganym wynikom.*

*Publikacje z tej serii można znaleźć na stronie:*

[http://europa.eu/pol/index\\_en.htm](http://europa.eu/pol/index_en.htm)

<http://europa.eu/!ud99qu>

Jak działa Unia Europejska  
Europa w 12 lekcjach  
„Europa 2020” – europejska strategia na rzecz wzrostu  
Założyciele Unii Europejskiej

Agenda cyfrowa  
Badania i innowacje  
Bankowość i finanse  
Bezpieczeństwo żywności  
Budżet  
Cła  
**Działania w dziedzinie klimatu ✕**  
Energia  
Gospodarka morską i rybołówstwo  
Granice i bezpieczeństwo  
Handel  
Konkurencyjność  
Konsumenci  
Kształcenie, szkolenie, młodzież i sport  
Kultura i sektor audiowizualny  
Migracja i azyl  
Opodatkowanie  
Polityka regionalna  
Pomoc humanitarna i ochrona ludności  
Przedsiębiorstwa  
Rolnictwo  
Rozszerzenie  
Rynek wewnętrzny  
Sprawiedliwość, prawa podstawowe i równość  
Sprawy zagraniczne i polityka bezpieczeństwa  
Środowisko  
Transport  
Unia gospodarcza i walutowa oraz euro  
Współpraca międzynarodowa i rozwój  
Zatrudnienie i sprawy społeczne  
Zdrowie publiczne  
Zwalczanie nadużyć finansowych

## SPIS TREŚCI

Dlaczego potrzebujemy unijnej polityki klimatycznej . . . . .	3
Kontekst . . . . .	7
Jakie działania obejmuje europejska polityka klimatyczna. . .	11
Perspektywy . . . . .	15
Więcej informacji . . . . .	16

---

### Zrozumieć politykę Unii Europejskiej – Działania w dziedzinie klimatu

Komisja Europejska  
Dyrekcja Generalna ds. Komunikacji Społecznej  
Dział Informacji dla Obywateli  
1049 Bruksela  
BELGIA

Tekst zaktualizowano w listopadzie 2014 r.

Zdjęcie na okładce i na str. 2:  
©iStockphoto/Leonid Spektor

16 str. – 21 × 29,7 cm  
ISBN 978-92-79-41355-1  
doi:10.2775/86455

Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2014

© Unia Europejska, 2014  
Zezwala się na powielanie niniejszej publikacji.  
Wykorzystywanie lub powielanie pojedynczych zdjęć  
wymaga bezpośredniej zgody posiadaczy praw autorskich.

---

## Dlaczego potrzebujemy unijnej polityki klimatycznej

Klimat na Ziemi ulega ciągłym zmianom. Średnia temperatura na świecie jest coraz wyższa, ponieważ w wyniku działalności człowieka rośnie poziom emisji gazów cieplarnianych. Gazy te przepuszczają do atmosfery ziemskiej promieniowanie słoneczne, ale nie wypuszczają z niej promieniowania ciepłego.

Wzrost temperatury powoduje na całym świecie różne zjawiska o niespotykanej dotychczas skali. Topnieją lodowce i podnosi się poziom wody w morzach i oceanach. Powodzie i susze nie oszczędzają dziś regionów, które w przeszłości nie doświadczały tak ekstremalnych warunków pogodowych. Te anomalie mają coraz większy wpływ na gospodarkę, środowisko oraz zdrowie i życie codzienne ludzi.

### Gazy cieplarniane

Swoją nazwę zawdzięczają temu, że na podobnej zasadzie jak szklarnie, które zatrzymują ciepło w swoim wnętrzu, powodują one zatrzymywanie ciepła pochodzącego z promieniowania słonecznego. Stężenie w atmosferze najważniejszego gazu cieplarnianego, jakim jest dwutlenek węgla ( $\text{CO}_2$ ), jest aktualnie najwyższe od co najmniej 800 tys. lat.

Światowy traktat, znany pod nazwą protokołu z Kioto, nakłada na kraje rozwinięte obowiązek zmniejszenia emisji siedmiu gazów cieplarnianych. Są to:

- dwutlenek węgla ( $\text{CO}_2$ ): pochodzący ze spalania paliw kopalnych, drewna lub wszelkich produktów wykonanych z węgla, pochłaniany przez rośliny i drzewa,
- metan ( $\text{CH}_4$ ): powstający w przyrodzie lub w wyniku działalności człowieka, między innymi w procesie produkcji paliw kopalnych, w hodowli zwierząt, w wyniku uprawy ryżu i gospodarki odpadami,
- podtlenek azotu ( $\text{N}_2\text{O}$ ): źródłem jego emisji są nawozy, spalanie paliw kopalnych oraz produkcja przemysłowa chemikaliów z wykorzystaniem azotu,
- cztery rodzaje gazów fluorowanych, opracowanych do celów przemysłowych: fluorowęglowodory (HFC), perfluorowęglowodory (PFC), heksafluorek siarki ( $\text{SF}_6$ ) i trójfluorek azotu ( $\text{NF}_3$ ).

Globalne ocieplenie powoduje topnienie polarnych czap lodowych, podnoszenie się poziomu morza i zmniejszenie kry lodowej.



Obecnie trwają międzynarodowe negocjacje w sprawie nowego światowego porozumienia, które miałyby zostać przyjęte w 2015 r. Unia Europejska chciałaby, aby ten nowy protokół stawiał wysoko poprzeczkę oraz był kompleksowy i prawnie wiążący dla wszystkich stron.

### Niektóre skutki zmian klimatu

- *Podnoszenie się poziomu mórz stanowi zagrożenie dla położonych nisko nad poziomem morza krajów wyspiarskich i mieszkańców wybrzeży.*
- *Ekstremalne zjawiska pogodowe narażają na szwank produkcję żywności, szczególnie w najbardziej zagrożonych krajach rozwijających się.*
- *Fale upałów w ostatnim dziesięcioleciu spowodowały w Europie dziesiątki tysięcy przedwczesnych zgonów.*
- *Brak wody i żywności może być zarzewiem konfliktów regionalnych, doprowadzić do klęski głodu, a w konsekwencji przyczynić się do wzrostu liczby uchodźców.*
- *Niektóre gatunki roślin i zwierząt będą bardziej zagrożone wyginięciem.*
- *Jeżeli Unia Europejska nie dostosuje się do zmian klimatu, do roku 2020 brak działań może ją kosztować co najmniej 100 mld euro.*

Za pośrednictwem mediów docierają do nas relacje o wydarzeniach wywołanych zmianami klimatu, do których dochodzi na całym świecie. Mniej jednak wiemy o wpływie zmian klimatu na usługi oraz podstawową infrastrukturę i opiekę zdrowotną, jak również o konfliktach politycznych i napięciach związanych z bezpieczeństwem, kiedy dochodzi do rywalizacji o zasoby naturalne, takie jak woda. Globalne ocieplenie to nie tylko topniejące lodowce i zagrożenie dla niedźwiedzi polarnych. To zjawisko, którego skutki odczuwamy teraz i które oddziaływać będzie na przyszłe pokolenia.

### Znaczenie nauki

Zmiany klimatu mogą budzić duże emocje. Niektórzy twierdzą, że nie mamy do czynienia z globalnym ociepleniem i nie trzeba wpływać na politykę ani zachowania ludzi, aby ograniczyć emisje gazów cieplarnianych. Ta teza nie uwzględnia wniosków ogromnej większości naukowców z całego świata zajmujących się klimatem: 97 proc. z nich jest zdania, że zmiany klimatu są faktem, a ich przyczyną jest działalność człowieka powodująca emisje gazów cieplarnianych, taka jak spalanie paliw kopalnych (węgla, ropy i gazu) oraz wycinanie lasów. Wniosek ten znajduje odzwierciedlenie w uznawanych na świecie naukowych ocenach Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu, w którego skład wchodzi największy światowi specjaliści w dziedzinie nauki o atmosferze.

### Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu

*Zespół ten powołano do życia w 1988 r. Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska i Światowa Organizacja Meteorologiczna. Jest on najważniejszym organem międzynarodowym zajmującym się naukową oceną zmian klimatu oraz ich potencjalnego wpływu na środowisko, społeczeństwo i gospodarkę. Zespół opiera swoje oceny na dziesiątkach tysięcy wzajemnie weryfikowanych analiz zrealizowanych przez naukowców na całym świecie.*

Od 1880 r. średnia temperatura na powierzchni Ziemi wzrosła o około 0,8°C, ale w Europie wzrost ten wyniósł 1,4°C. Istnieją dowody naukowe wskazujące na to, że coraz bardziej prawdopodobny staje się scenariusz, w którym jeśli średnia temperatura wzrośnie o ponad 2°C w porównaniu z epoką przedprzemysłową (lub o około 1,2°C w porównaniu z aktualnym poziomem), w środowisku na całym świecie zajdą nieodwracalne zmiany, których skutki mogą być tragiczne.

13 z 14 najcieplejszych lat, od kiedy zaczęto obserwować temperaturę na Ziemi, odnotowano w obecnym stuleciu. Z najnowszych analiz wynika, że działania podejmowane aktualnie przez kraje na całym świecie nie wystarczą, by zapobiec ociepleniu



*Energia ze źródeł odnawialnych daje korzyści ekologiczne i gospodarcze.*

o ponad 3°C do końca tego stulecia. Nie można również wykluczyć wzrostu temperatury o 4, a nawet 6°C.

UE od lat opowiada się za tym, by ograniczyć globalne ocieplenie do najwyżej 2°C. Obecnie społeczność międzynarodowa jest zgodna co do tego, że jest to konieczne. Polityka UE oparta jest na solidnych podstawach naukowych. Unia sama daje przykład, jak reagować na zmiany klimatu, wprowadzając limity emisji wiążące dla państw członkowskich lub inicjatywy takie jak system handlu uprawnieniami do emisji.

Między 1990 a 2012 r. UE ograniczyła swój poziom emisji gazów cieplarnianych o 19 proc., podczas gdy wzrost gospodarczy osiągnął 45 proc. W efekcie intensywność emisji gazów cieplarnianych (stosunek emisji względem jednostek PKB) spadła w tym okresie w UE o niemal połowę. Tego rodzaju zanik związku między wzrostem gospodarczym a wzrostem emisji miał miejsce we wszystkich państwach członkowskich.

## Szybkie działania pobudzą gospodę

Ograniczenie ocieplenia do poziomu 2°C jest technicznie wykonalne i opłacalne z punktu widzenia gospodarki. Im wcześniej podjęte zostaną odpowiednie działania, tym będą one skuteczniejsze i mniej kosztowne. Dlatego pomimo kryzysu gospodarczego i ograniczeń, jakie narzuca on finansom publicznym, UE kontynuuje realizację swoich działań w dziedzinie klimatu. Do redukcji emisji, którą odnotowuje się w UE od 2005 r., znacznie przyczyniła się polityka strukturalna wdrażana w dziedzinie klimatu i energii. Niecałą połowę redukcji, którą odnotowano w latach 2008–2012, pociągnął za sobą natomiast kryzys gospodarczy.

Wczesne działania wspomagające rozwój gospodarki niskoemisyjnej przyczyniają się również do tworzenia miejsc pracy oraz do wzrostu gospodarczego poprzez stymulowanie innowacyjności w sektorze czystych technologii – efektywnych energetycznie i wykorzystujących energię pochodzącą z odnawialnych źródeł. Taka właśnie „zielona gospodarka” jest nie tylko jedną z najbardziej obiecujących dziedzin umożliwiających tworzenie nowych miejsc pracy, ale przyczynia się również do pogłębienia bezpieczeństwa energetycznego Europy i do zmniejszenia naszego rachunku za importowane surowce i ograniczenie zależności od sprowadzanych spoza UE ropy naftowej i gazu.

### Więcej miejsc pracy

Wiele nowych miejsc pracy powstało w sektorze towarów i usług związanych z ochroną środowiska, nawet w okresie kryzysu gospodarczego – są to tak zwane zielone miejsca pracy. Między rokiem 2002 a 2011 zatrudnienie w UE wzrosło z 3 do 4,2 mln, w tym o 20 proc. w okresie recesji. W lipcu 2014 r. Komisja Europejska przedstawiła plan dalszego zwiększenia możliwości zatrudnienia w „zielonych” sektorach.

### Zmiany klimatu wymagają reakcji na poziomie międzynarodowym

Potrzebujemy działań prowadzonych na poziomie międzynarodowym, ponieważ zmiany klimatu nie ograniczają się do granic państw. UE odegrała kluczową rolę w opracowaniu Ramowej konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, podpisanej w 1992 r., oraz protokołu z Kioto z 1997 r., które dotyczą ograniczenia emisji gazów cieplarnianych w krajach rozwiniętych.

Jednakże obecnie ponad połowa światowych emisji pochodzi z krajów rozwijających się. Z tego względu społeczność międzynarodowa opracowuje w ramach ONZ nowe porozumienie klimatyczne, zgodnie z którym działania w sprawie klimatu będą musiały podjąć wszystkie państwa. Jego przyjęcie jest planowane na 2015 r., zaś wejście w życie na 2020 r.

### Zadania Komisji Europejskiej w walce ze zmianami klimatu to między innymi:

- opracowywanie i realizowanie unijnych strategii politycznych i działań w dziedzinie klimatu,
- reprezentowanie UE podczas międzynarodowych negocjacji wspólnie z aktualną prezydentką Rady UE,
- zarządzanie unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji (ETS),
- nadzorowanie realizacji przez państwa członkowskie UE celów redukcji emisji w sektorach nieobjętych systemem ETS,
- promowanie przejścia na gospodarkę niskowęglową wykorzystującą czyste technologie,
- realizacja unijnej strategii dostosowania się do zmiany klimatu oraz wspieranie działań państw członkowskich w tym zakresie,
- zarządzanie budżetem UE, którego 20 proc. zarezerwowano na wspieranie działań w dziedzinie klimatu.

## Kontekst

UE konsekwentnie wyznacza tempo prowadzenia działań związanych ze zmianą klimatu i zachęca do przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną. Wysiłki w tym kierunku podjęła już w 1990 r., kiedy to zobowiązała się do utrzymania wielkości swojej emisji dwutlenku węgla (CO<sub>2</sub>) na poziomie tego roku do 2000 r. i wywiązała się z tego zobowiązania. Od tego czasu Unia realizuje szereg działań politycznych mających na celu obniżenie poziomu emisji gazów cieplarnianych, z których wiele zostało przeprowadzonych w ramach europejskiego programu zapobiegania zmianie klimatu z 2000 r. Ponadto państwa członkowskie UE podjęły indywidualne działania na poziomie krajowym.

Przywódcy UE wyznaczyli niektóre z najbardziej ambitnych celów w dziedzinie klimatu i energii na 2020 r., zaś UE jest pierwszym na świecie regionem, który przyjął obowiązujące prawodawstwo, aby zapewnić, że cele te zostaną zrealizowane.

W październiku 2014 r. przywódcy krajów UE przyjęli ramy polityki klimatyczno-energetycznej do 2030 r., a tym samym potwierdzili, że zależy im na tym, by gospodarka i system energetyczny Unii Europejskiej stały się bardziej konkurencyjne, bezpieczne i zrównoważone. W perspektywie długoterminowej UE wyznaczyła sobie ambitne cele dotyczące ograniczenia emisji do 2050 r.



© iStockphoto/Teun van den Dries

Dzięki alternatywnym źródłom energii Unia może osiągnąć swoje cele klimatyczne.

## Strategia 2020

Walka ze zmianą klimatu jest jednym z pięciu najważniejszych tematów strategii „Europa 2020” na rzecz inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Jej główne cele to ograniczenie o 20 proc. poziomu emisji gazów cieplarnianych w UE, uzyskiwanie 20 proc. energii ze źródeł odnawialnych oraz zwiększenie o 20 proc. efektywności energetycznej do 2020 r.

Pierwsze dwa z wyżej wymienionych celów zrealizowano w ramach „pakietu klimatyczno-energetycznego”, który przyjęto w czerwcu 2009 r.

Przepisy te określają obowiązkowe cele krajowe dotyczące energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, które uwzględniają różne sytuacje wyjściowe państw członkowskich oraz ich możliwości w zakresie zwiększenia produkcji takiej energii, jak również cele dotyczące poziomu emisji w sektorach niewchodzących w zakres unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji.

Krajowe cele w dziedzinie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych na 2020 r. różnią się w poszczególnych państwach. Dla Malty, kraju, w którym sektor zielonej energii dopiero się rozwija, poziom ten wynosi 10 proc., ale już w przypadku Szwecji, która może poszczycić się zaawansowanym sektorem wykorzystującym energię pochodzącą z biomasy i wody, poziom ten wynosi 49 proc. Dzięki tym zebrany razem celom krajowym osiągnięty zostanie 20-procentowy ogólny cel unijny, a średni poziom zużycia energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wzrośnie w 2010 r. znacznie powyżej 12,5 proc.

Prawodawstwo określające niewiążące cele krajowe w zakresie zwiększenia efektywności energetycznej przyjęto w 2012 r.

### Łagodzenie skutków zmian klimatu i dostosowywanie się do nich

*Łagodzenie* oznacza ograniczanie poziomu emisji gazów cieplarnianych.

*Dostosowywanie* oznacza prowadzenie działań mających na celu zwiększenie odporności społeczeństwa na zmianę klimatu oraz minimalizowanie jej negatywnych skutków.

## Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030

Aby zagwarantować inwestorom pewność prawną i umożliwić koordynację działań państw członkowskich, konieczne są kompleksowe ramy polityki klimatyczno-energetycznej na okres od 2020 do 2030 r.

Ramy takie zostały przyjęte przez przywódców krajów UE w październiku 2014 r. Będą one motorem stałych postępów w kierunku gospodarki niskoemisyjnej oraz posłużą jako dowód ambicji UE w kontekście międzynarodowych negocjacji dotyczących przeciwdziałania zmianom klimatu. Celem tych ram polityki jest zbudowanie systemu energetycznego, który zapewni konsumentom przystępne ceny energii, zwiększy bezpieczeństwo dostaw energii do UE, zmniejszy zależność UE od importu energii, ograniczy emisje gazów cieplarnianych i stworzy nowe możliwości dla zielonego wzrostu i tworzenia miejsc pracy przyjaznych dla środowiska.

Centralnym elementem ram jest wiążący cel ograniczenia do roku 2030 emisji gazów cieplarnianych w UE o co najmniej 40 proc. poniżej poziomu z 1990 r. Głównym narzędziem do realizacji tego celu będzie sprawnie funkcjonujący, zreformowany unijny system handlu uprawnieniami do emisji.

Podstawowym czynnikiem, który umożliwi stworzenie konkurencyjnego, bezpiecznego i zrównoważonego systemu energetycznego, jest energia ze źródeł odnawialnych. Przywódcy krajów UE uzgodnili, że jednym z celów będzie zwiększenie do 2030 r. udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym zużyciu energii w UE o 27 proc.

Kolejnym ważnym elementem ram polityki do roku 2030 jest efektywność energetyczna. Przywódcy krajów UE opowiedzieli się za wytyczeniem orientacyjnego celu polegającego na zwiększeniu do 2030 r. oszczędności energii o 27 proc. Cel ten musi zostać osiągnięty w sposób opłacalny pod względem kosztów i w pełni uwzględniający efektywność unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji w kontekście realizacji ogólnych celów w dziedzinie klimatu. W 2020 r. docelowy poziom oszczędności energii może w zależności od sytuacji zostać zwiększony do 30 proc.

## Cele na 2050 r.

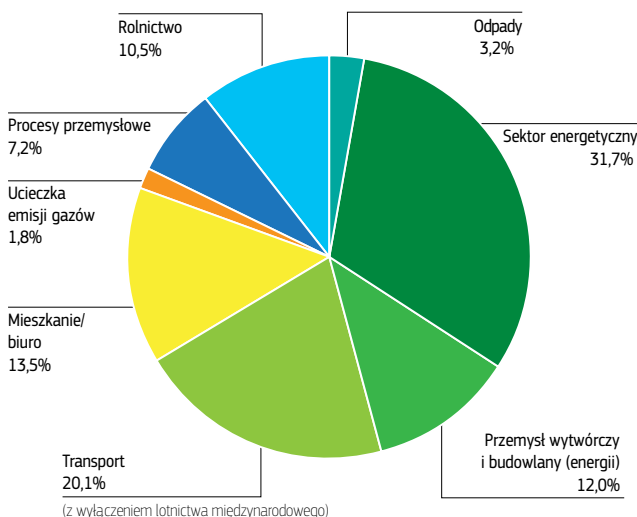
W ramach działań na rzecz realizacji celu polegającego na utrzymaniu globalnego ocieplenia poniżej 2°C UE zobowiązała się do przyjęcia długoterminowego celu obniżenia do 2050 r. poziomu swoich emisji o 80–95 proc. w porównaniu z poziomem z 1990 r. Uczyni to wspólnie z grupą krajów rozwiniętych podejmujących podobne działania. Obniżenie emisji do takiego poziomu będzie wymagało od UE przejścia na gospodarkę niskoemisyjną.

W 2011 r. Komisja opublikowała plan działania, wskazując w nim, w jaki sposób można dojść najbardziej oszczędną drogą do konkurencyjnej gospodarki niskoemisyjnej do 2050 r. oraz określając etapy umożliwiające pomiar osiągniętych postępów. Plan działania pokazuje, w jaki sposób różne sektory, od produkcji energii elektrycznej po rolnictwo, mogą pomóc w zrealizowaniu tego celu. Do połowy XXI w. sektor produkcji energii będzie musiał stać się bezwęglowy w niemal 100 proc. Dzięki zwiększeniu efektywności energetycznej w 2050 r. UE będzie zużywać o 30 proc. energii mniej. Wykorzystywanie energii wyprodukowanej lokalnie może przyczynić się do ograniczenia zależności od importu, zaś przejście na niskoemisyjną gospodarkę wpłynie na ograniczenie zanieczyszczenia powietrza oraz obniżenie wiążących się z nim kosztów opieki zdrowotnej.

## Przystosowanie się do zmiany klimatu

Skutki zmiany klimatu dają nam się odczuć już teraz. Nawet jeżeli poziom emisji gazów cieplarnianych znacznie spadnie, ocieplenie się klimatu na Ziemi

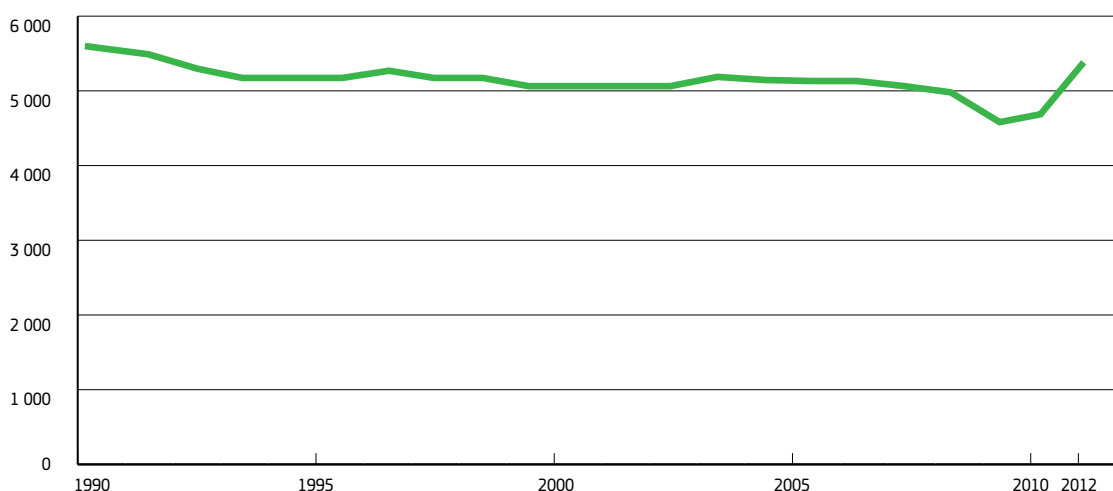
### SKĄD BIORĄ SIĘ GAZY CIEPLARNIANE?



Emisje gazów cieplarnianych ogółem w podziale na sektory w 28 państwach członkowskich UE, 2012 r.



## UE OGRANICZA EMISJE



Łączny poziom emisji gazów cieplarnianych w 28 państwach członkowskich UE, z wyjątkiem użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa (w mln ton).

będzie postępować w najbliższych dziesięcioleciach, a efekty będą się utrzymywały przez setki lat z powodu opóźnionego występowania skutków emisji z poprzednich lat. Dlatego łagodzenie zmian klimatu i przystosowywanie się do ich skutków to działania, które wzajemnie się uzupełniają.

Komisja Europejska opracowała unijną strategię dostosowawczą, której celem jest wzmocnienie europejskiej odporności na skutki zmiany klimatu. Dostosowanie się oznacza przewidywanie negatywnych skutków zmiany klimatu i podejmowanie odpowiednich działań mających na celu zapobieganie wszelkim szkodom lub minimalizowanie ich oraz skutków, jakie mogłyby one wyrządzić, lub wykorzystywanie okazji, jakie mogą się nadarzyć. Wykazano, że dobrze zaplanowane, odpowiednio wcześniej przeprowadzone działania dostosowawcze mogą w przyszłości pomóc zaoszczędzić pieniądze i ocalić życie wielu ludziom.

Ze względu na różne nasilenie i charakter skutków zmiany klimatu w różnych częściach Europy największe inicjatyw dostosowawczych będzie podejmowanych na poziomie lokalnym i regionalnym. Strategia UE, która stanowi uzupełnienie dla tych inicjatyw, obejmuje wielorakie wsparcie dla państw członkowskich: udostępnianie wskazówek i środków finansowych, promowanie budowania wiedzy i wymiany informacji oraz zagwarantowanie, że zagadnienia związane z dostosowaniem do zmian klimatycznych będą ujmowane we wszystkich strategiach politycznych UE.

Europejska platforma przystosowania się do zmiany klimatu (<http://climate-adapt.eea.europa.eu>), która powstała w 2012 r., zapewnia wsparcie dla działań dostosowawczych w Europie. W 2014 r. Komisja Europejska powołała do życia w ramach porozumienia

między burmistrzami inicjatywę „Mayors Adapt”, która ma zaangażować miasta w działania na rzecz adaptacji do zmiany klimatu. W ramach tej inicjatywy dostępne jest wsparcie dla działań dostosowawczych, budowania sieci kontaktów i informowania społeczeństwa na szczeblu lokalnym, gdzie skutki zmiany klimatu będą najbardziej odczuwalne.

### Udział Europy w globalnych emisjach

*UE wytwarza około 10 proc. światowych emisji gazów cieplarnianych. Niemal 80 proc. europejskich emisji pochodzi z produkcji i zużycia energii, w tym również w sektorze transportu.*

### Działania międzynarodowe

Na całym świecie poziom emisji gazów cieplarnianych rośnie z każdym rokiem. To globalne wyzwanie wymaga globalnej reakcji. W międzynarodowych negocjacjach w dziedzinie zmiany klimatu Unia Europejska przemawia jednym głosem. Komisja wraz z państwem członkowskim, które sprawuje sześciomiesięczną rotacyjną prezydencję w Radzie UE, negocjują stanowisko w imieniu Unii Europejskiej.

Ramowa konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu (UNFCCC), przyjęta w 1992 r., była pierwszą ważną międzynarodową umową dotyczącą problemu zmiany klimatu. Ratyfikowana przez 196 państw, włącznie ze wszystkimi państwami członkowskimi UE, oraz osobno przez samą UE, konwencja ta stanowi ramy współpracy mającej na celu zapobieganie niebezpiecznej działalności człowieka wpływającej na globalny system klimatyczny.

W 1997 r. konwencję uzupełniono protokołem z Kioto, będącym międzynarodowym traktatem określającym zobowiązania państw w zakresie ograniczenia poziomu emisji gazów cieplarnianych. Protokół wszedł w życie w 2005 r. i stanowi pierwszy krok na drodze do odwrócenia globalnej tendencji rosnących poziomów emisji.

## Nowe naciski międzynarodowe

Pomimo ogromnych oczekiwań rozpoczętej w 2007 r. rundy negocjacji nie udało się uwieńczyć przyjęciem w 2009 r. w Kopenhadze całościowego, nowego porozumienia klimatycznego ONZ. Niemniej jednak udało się nakłonić około sto państw, w tym również państw członkowskich UE, do przyjęcia zobowiązań ograniczenia lub zmniejszenia poziomu emisji do 2020 r. Z inicjatywy UE oraz najbardziej narażonych na skutki zmiany klimatu krajów rozwijających się podczas konferencji klimatycznej ONZ w 2011 r. zdecydowano o rozpoczęciu nowej rundy negocjacji. Tym razem jej celem będzie przyjęcie globalnego traktatu klimatycznego wymagającego działań wszystkich państw, zarówno rozwiniętych, jak i rozwijających się. Nowy traktat ma zostać przyjęty w Paryżu w 2015 r., a wejść w życie w 2020 r.

W ramach przygotowań do konferencji w Paryżu stopniowo kształtują się zbieżne stanowiska – i tak wiele krajów rozwiniętych i rozwijających się jest zdania, że należy ponownie przeanalizować stosowanie zasady wspólnych, ale zróżnicowanych obowiązków i odpowiednich zdolności. Podział krajów na te, na które nałożono obowiązek podjęcia działań w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych, i te, które nie są do tego zobowiązane, nie może dłużej przebiegać w oparciu o poziom dochodów, jak to miało miejsce podczas konferencji „Szczyt Ziemi” w Rio w 1992 r.

W pierwszym kwartale 2015 r. wszystkie kraje, które są w stanie to zrobić, mają poinformować o tym, do

jakiej redukcji emisji gazów cieplarnianych są gotowe zobowiązać się w kontekście nowego porozumienia w sprawie klimatu. Pozwoli to w sposób przejrzysty ocenić, na ile adekwatne są działania poszczególnych krajów i wszystkich krajów razem wziętych do tego, by zrealizować cel utrzymania globalnego ocieplenia na poziomie poniżej 2°C.

Jeśli chodzi o UE, przyjęty przez Radę Europejską cel ograniczenia emisji unijnych o 40 proc. potwierdza przywódczą rolę UE w globalnej walce przeciwko zmianie klimatu. Zobowiązanie to ma również skłonić wszystkie inne duże gospodarki do odpowiedzialnej postawy objawiającej się przedstawieniem swoich krajowych celów na długo przed konferencją w Paryżu.

Równocześnie z pracami nad przygotowaniem tego nowego porozumienia wspólnota międzynarodowa prowadzi rozmowy na temat ambitnego rozszerzenia zakresu działań w zakresie zmiany klimatu do 2020 r. Państwa uczestniczące w tych rozmowach uznają, że w ramach przyjętych do tej pory zobowiązań nie udało się zrealizować celu, jakim jest utrzymanie globalnego ocieplenia poniżej 2°C. Wyniki badań naukowych pokazują, że aby osiągnąć ten cel, maksymalny wzrost emisji należy zatrzymać najpóźniej w 2020 r., następnie do 2050 r. zmniejszyć co najmniej o połowę w stosunku do poziomu z 1990 r., a potem stopniowo obniżyć.

W dyskusjach tych uczestniczą przywódcy polityczni najwyższego szczebla. We wrześniu 2014 r., na szczycie przywódców w sprawie zmiany klimatu, który odbył się pod przewodnictwem sekretarza generalnego ONZ Ban Ki-moona, około 120 przywódców z całego świata wyraziło wolę zobowiązania się do podjęcia tak potrzebnych wysiłków w skali globalnej. Za takimi wysiłkami opowiedziały się też masowo przedsiębiorstwa i szersze kręgi społeczeństwa – w zbiorowym marszu na rzecz klimatu, który przeszedł ulicami Nowego Jorku, wzięło udział około 500 tys. osób.



*Unijny system handlu uprawnieniami do emisji jest głównym narzędziem efektywnego kosztowo obniżenia poziomu emisji gazów cieplarnianych.*

## Jakie działania obejmuje europejska polityka klimatyczna

Unia Europejska dysponuje szeregiem strategii politycznych służących ograniczeniu emisji, popularyzowaniu czystej energii i efektywności energetycznej, jak również stymulowaniu przejścia Europy na gospodarkę niskoemisyjną. Najważniejszym elementem unijnej strategii jest system handlu uprawnieniami do emisji (ETS), dzięki któremu utworzono największy na świecie rynek uprawnień do emisji CO<sub>2</sub>. UE jako pierwsza zaczęła korzystać z takiego systemu. Dziś jest on powielany w innych częściach świata. Dzięki unijnemu systemowi ETS świat biznesu zaczął sobie zdawać sprawę z konsekwencji zmian klimatu, ponieważ na emisję CO<sub>2</sub> nałożono opłaty.

### System handlu uprawnieniami do emisji (ETS)

Uruchomiony w 2005 r. system handlu uprawnieniami do emisji jest fundamentem unijnej strategii w dziedzinie klimatu. Obejmuje około 45 proc. emisji pochodzących z 12 tys. zakładów sektora energetycznego oraz innych energochłonnych sektorów w UE, Islandii, Liechtensteinie i Norwegii.

Podstawowa zasada działania systemu jest prosta. W odniesieniu do wszystkich emisji pochodzących z wybranych zakładów, takich jak np. elektrownie, ustanawia się limit. W obrębie tego limitu zakłady otrzymują lub kupują uprawnienia do wygenerowania co roku określonej ilości gazów cieplarnianych. Zakłady produkujące mniej emisji mogą sprzedać swoje niewykorzystane uprawnienia. Zakłady, które planują wygenerowanie większego poziomu emisji, mogą albo zainwestować w środki i technologie umożliwiające zmniejszenie poziomu ich emisji, albo kupić dodatkowe uprawnienia na rynku, pokrywające część lub całość emisji wybiegającej poza dopuszczoną wielkość. Taka możliwość wymiany, mieszczącej się w granicach ogólnego ograniczenia poziomu emisji, daje większą swobodę działania. Dzięki niej również poziom emisji obniżany jest tam, gdzie można to zrobić najtaniej, zaś inwestycje kierowane są tam, gdzie oszczędności na emisjach można osiągnąć najniższym kosztem.

Na początku wiele uprawnień przyznawano wybranym zakładom za darmo, jednak od 2013 r. niektóre przedsiębiorstwa muszą kupować wszystkie swoje uprawnienia na aukcji, a inne – część swoich uprawnień, przy czym ich zapotrzebowanie rośnie każdego roku. Pułapy łącznych emisji dopuszczonych w zakładach

są stopniowo obniżane. Do 2020 r. poziom emisji będzie o 21 proc. niższy niż w 2005 r.

Podobne programy limitowania i handlu uprawnieniami do emisji wprowadzane są na całym świecie. Obowiązują lub będą obowiązywały w Nowej Zelandii, Chinach, Japonii, Korei, Szwajcarii i w niektórych regionach USA i Kanady.

UE pragnie, aby międzynarodowy rynek handlu uprawnieniami do emisji rozwijał się poprzez stworzenie sieci współdziałających ze sobą systemów.

### Emisje generowane przez transport lotniczy

Emisje generowane przez samoloty wzrastają w szybkim tempie. Według prognoz do 2020 r. globalne emisje generowane przez międzynarodowy transport lotniczy wzrosną o około 70 proc. w porównaniu z rokiem 2005, a do roku 2050 mogą wzrosnąć nawet o dalsze 300–700 proc.

Od 2012 r. wszystkie linie lotnicze realizujące połączenia między lotniskami na terenie UE zostały objęte systemem handlu uprawnieniami do emisji. Aby dać więcej czasu agencji lotnictwa cywilnego ONZ na opracowanie globalnego programu dotyczącego emisji lotniczych, UE nie włączyła jeszcze do systemu ETS międzynarodowych połączeń lotniczych rozpoczynanych i kończonych na lotniskach poza Unią Europejską.

#### Coraz więcej emisji z transportu

*Lot tam i z powrotem z Londynu do Nowego Jorku generuje mniej więcej tyle samo emisji co ogrzewanie domu przez cały rok.*

### Wspieranie innowacyjnych technologii

UE opracowała jeden z największych na świecie programów wspierających rozwój innowacyjnych technologii niskoemisyjnych. Program NER300 finansowany jest z dochodów ze sprzedaży 300 mln uprawnień do emisji w ramach systemu ETS. Jego celem jest wspieranie innowacyjnych technologii produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz

technologii wychwytywania i przechowywania emisji CO<sub>2</sub> z elektrowni.

W następstwie dwóch zaproszeń do składania wniosków rozstrzygniętych w 2012 i 2014 r. z programu NER300 dofinansowanych zostanie 38 innowacyjnych projektów w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych oraz wychwytywania i składowanie dwutlenku węgla, które będą realizowane w państwach członkowskich UE.

Pula środków dostępnych z programu NER300 będzie wynosić łącznie 2,1 mld euro, co z kolei przełoży się na inwestycje prywatne rzędu 2,8 mld euro. Projekty dotyczące energii ze źródeł odnawialnych podniosą roczną produkcję tego rodzaju energii w UE o ok. 18 TWh. Jeśli się do tego doda efekty projektów polegających na wychwytywaniu i składowaniu dwutlenku węgla, rezultat będzie równorzędny wyeliminowaniu z unijnych dróg ponad 3 mln samochodów.

## Emisje nieobjęte systemem ETS

Około 55 proc. emisji unijnych nie jest objętych systemem ETS. Są to emisje pochodzące z sektora transportu, budownictwa, rolnictwa i odpadów. Aby zagwarantować, że ich problem również zostanie rozwiązany, państwa członkowskie podpisały porozumienie o podjęciu wspólnych wysiłków oraz przyjęciu wiążących celów krajowych w odniesieniu do emisji nieobjętych systemem ETS na okres do 2020 r. łącznie.

Cele te obejmują m.in. ograniczenie emisji o 20 proc. do 2020 r. w najbogatszych państwach członkowskich UE i zwiększenie poziomu emisji o 20 proc. w państwach najuboższych. Oznacza to, że ogólny poziom unijnych emisji z sektorów nieobjętych systemem ETS zostanie zmniejszony o 10 proc. do 2020 r. w porównaniu z poziomem z 2005 r.

## Transport drogowy

Z planu działania Komisji prowadzącego do przejścia na konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r. oraz białej księgi w sprawie transportu wynika, że



*Transport jest jednym z najpoważniejszych źródeł emisji gazów cieplarnianych.*

cały sektor transportu powinien do 2050 r. ograniczyć swoje emisje CO<sub>2</sub> o około 60 proc. w stosunku do poziomu z 1990 r. W perspektywie do 2030 r., aby wspomóc realizację założeń ram polityki klimatyczno-energetycznej do 2030 r., cel ten będzie polegać na redukcji emisji gazów cieplarnianych pochodzących z transportu o około 20 proc. w stosunku do poziomu z 2008 r.

Samochody osobowe i dostawcze generują około 15 proc. unijnych emisji CO<sub>2</sub>, zatem obniżenie tego poziomu może w znacznym stopniu przyczynić się do walki ze zmianą klimatu. W prawodawstwie UE określono jasne limity emisji, których muszą przestrzegać producenci aut. W 2007 r. nowe samochody emitowały średnio 159 gramów CO<sub>2</sub> na kilometr. Począwszy od 2015 r., poziom ten musi zostać obniżony do 130 g/km, co stanowi redukcję o 18 proc., a od 2020 r. – do 95 g/km, co stanowi dalszą redukcję o 40 proc. W przypadku nowych lekkich samochodów dostawczych średni poziom emisji na kilometr musi spaść do 175 g do 2017 r., co jest 14-procentowym spadkiem w porównaniu z poziomem z 2007 r. wynoszącym 203 g. Do 2020 r. poziom ten musi zostać obniżony do 147 g, co jest ograniczeniem o kolejne 28 proc.

Polityka nakładania ograniczeń na emisje z pojazdów już teraz przynosi rezultaty. Nowe samochody sprzedawane w 2013 r. wytwarzały średnio 127 g dwutlenku węgla na kilometr. Oznacza to, że cel, który wyznaczył prawodawca – 130 g/km do roku 2015 – udało się osiągnąć z dwuletnim wyprzedzeniem.

Ciężarówki, autobusy i autokary wytwarzają około 5 proc. emisji CO<sub>2</sub> w UE. W maju 2014 r. Komisja Europejska przyjęła strategię obniżenia emisji pochodzących z samochodów ciężarowych i w tym celu zaproponowała na początek wprowadzenie przepisów dotyczących certyfikacji emisji CO<sub>2</sub> z tego rodzaju pojazdów.

Europejski system transportowy może stać się bardziej wydajny i zrównoważony dzięki innowacjom technologicznym, które zwiększą wydajność paliwa za pomocą nowych silników i materiałów oraz nowoczesnego projektowania pojazdów.

Aby pomóc kierowcom wybierać nowe auta, które są bardziej oszczędne pod względem zużycia paliwa, prawodawstwo unijne wymaga, aby państwa członkowskie zagwarantowały, że klienci będą mieli dostęp do wszystkich ważnych informacji obejmujących również etykiety z danymi dotyczącymi efektywności paliwowej i poziomu emisji CO<sub>2</sub> danego modelu.

Jakość paliwa jest również ważnym elementem przyczyniającym się do ograniczenia poziomu emisji



Zwiększenie efektywności energetycznej domów pomaga oszczędzać i chronić środowisko.

gazów cieplarnianych generowanych przez sektor transportu. UE wymaga, aby intensywność emisji gazów cieplarnianych z paliw stosowanych w pojazdach, czyli ilość gazu emitowanego w cyklu życia paliwa, od produkcji do dystrybucji, została ograniczona o 10 proc. do 2020 r. Zaproponowano również środki przyczyniające się do zminimalizowania skutków wywieranych na środowisko przez produkcję biopaliw. Obejmują one ograniczenie powierzchni pól uprawnych lub lasów, które można przeznaczyć na uprawy roślin wykorzystywanych do produkcji biopaliw.

### Wciąż rośnie poziom emisji pochodzących z transportu drogowego

*W okresie od 1990 do 2007 r. poziom emisji gazów cieplarnianych pochodzących z transportu drogowego wzrósł o 29 proc., ale w latach 2007–2012 spadł o 9 proc. z racji kryzysu gospodarczego, wysokich cen ropy, wzrostu wydajności samochodów osobowych i spadku mobilności. Transport drogowy odpowiada za około jedną piątą ogólnej emisji CO<sub>2</sub> w UE.*

## Efektywność energetyczna

Aby dopomóc w realizacji celów na 2020 r., w 2012 r. UE przyjęła przepisy prawa, których celem jest popularyzowanie efektywności na wszystkich etapach łańcucha energii, od produkcji, przez dystrybucję, aż po ostateczną konsumpcję. W związku z tym państwa członkowskie powinny opracować systemy zobowiązań w zakresie efektywności energetycznej oraz środki polityczne mające na celu poprawę efektywności zużycia energii w gospodarstwach domowych, przemyśle i transporcie. Konsumenci mają również prawo wiedzieć, ile energii zużywają.

Istnieją duże możliwości zmniejszenia poziomu zużycia energii oraz emisji pochodzących z budynków. Komisja szacuje, że do 2050 r. można by je zmniejszyć o około 90 proc. Zgodnie z przepisami prawa w zakresie wydajności energetycznej budynków, począwszy od 2021 r. nowe budynki będą musiały mieć zerowe zużycie energii netto. Oznacza to, że będą musiały produkować dokładnie tyle energii, ile same będą zużywać. Proces

ten już się rozpoczął i wiele państw członkowskich przyjęło surowsze przepisy dotyczące zużycia energii w budownictwie. Od 2012 r. wszystkie krajowe przetargi dotyczące zamówień publicznych będą musiały uwzględniać normy efektywności energetycznej w odniesieniu do budynków i usług.

## Rolnictwo, leśnictwo i użytkowanie gruntów

Lasy i użytkowanie pól uprawnych odgrywają ważną rolę w walce ze zmianą klimatu. Drzewa i rośliny wchłaniają i magazynują dwutlenek węgla, oczyszczając z niego atmosferę. W sumie szacuje się, że lasy i użytkowanie pól w UE usuwają z atmosfery dwutlenek węgla równoważny około 9 proc. całkowitych emisji gazów cieplarnianych w UE pochodzących z innych sektorów.

Z drugiej strony rolnicza działalność człowieka, jak wycinanie lasów i zbiory upraw, osuszanie terenów podmokłych i przekształcanie terenów dzikich w tereny uprawne, ogranicza możliwości przyrody do wchłaniania dwutlenku węgla. W niektórych przypadkach lasy i pola uprawne mogą nawet stać się źródłem emisji gazów cieplarnianych.

Aby można było monitorować tę sytuację, przepisy przyjęte w 2013 r. zobowiązują państwa członkowskie do sporządzania corocznych sprawozdań dotyczących ilości dwutlenku węgla pochłanianego przez lasy i tereny uprawne oraz ilości dwutlenku węgla wytwarzanego. Jest to pierwszy etap na drodze do objęcia tego rodzaju użytkowania gruntów unijnymi działaniami na rzecz obniżenia poziomu emisji. W październiku 2014 r. Rada Europejska poszła o krok dalej i zwróciła się do Komisji Europejskiej o przyjęcie wniosków legislacyjnych dotyczących włączenia użytkowania gruntów w unijne ramy regulacyjne na rzecz łagodzenia skutków emisji gazów cieplarnianych.

Niemniej jednak UE zajmuje się nie tylko lasami leżącymi na jej terytorium – pomaga również ograniczyć wycinanie lasów w krajach rozwijających się. Wsparcie finansowe, jakiego udziela, służy jako uzupełnienie procesu negocjacyjnego prowadzonego w ramach konwencji ONZ w sprawie zmian klimatu. Proces ten



Wycinanie lasów przyczynia się do zmiany klimatu.

znany jest pod nazwą redukcji emisji spowodowanych wylesianiem i degradacją lasów w krajach rozwijających się (REDD +). W jego ramach opracowane zostały międzynarodowe przepisy prawa mające na celu rozwiązanie tego problemu.

## Wychwytywanie emisji z sektora przemysłu

Technologie wychwytywania i przechowywania dwutlenku węgla umożliwiają wychwytywanie jego emisji pochodzących z elektrowni i procesów przemysłowych, zmienianie ich w ciec i przemieszczanie, a następnie składowanie w podziemnych formacjach geologicznych. UE wprowadziła w życie ramy regulacyjne mające na celu zminimalizowanie zagrożenia dla środowiska, jakie niesie ze sobą ten sposób przechowywania.

## Klimat naczelnym priorytetem

W coraz szerszym zakresie wszystkie najważniejsze unijne strategie polityczne dotyczące rozwoju terenów wiejskich, rolnictwa, rybołówstwa i energii powinny uwzględniać w swoich programach walkę ze zmianą klimatu i dostosowanie się do jej skutków. Przywódcy UE zgodzili się przeznaczyć co najmniej 20 proc. budżetu na lata 2014–2020 na działania związane z klimatem.

## Pomoc dla krajów rozwijających się

Kraje rozwijające się, szczególnie najbiedniejsze i najbardziej narażone na skutki zmiany klimatu, wymagają znacznej pomocy finansowej, dzięki której można będzie obniżyć ich poziomy emisji gazów cieplarnianych oraz dostosować je do konsekwencji zmiany klimatu. UE jest największym dawcą pomocy na rozwój tych krajów oraz na finansowanie walki ze zmianą klimatu. Podczas dauhańskiej konferencji klimatycznej w 2012 r. UE i część państw członkowskich zapowiedziały wniesienie dobrowolnych wkładów w łącznej wysokości 5,5 mld euro w finansowanie



Nawet korzystanie z energooszczędnych żarówek ma duże znaczenie.

ze swoich rezerw finansowych w 2013 r. działań związanych z klimatem w krajach rozwijających się.

UE i jej państwa członkowskie zamierzają w dalszym ciągu udzielać wsparcia finansowego oraz przekazywać swoją część ze 100 mld dolarów, jakie kraje rozwinięte zobowiązały się przeznaczyć co roku do 2020 r. Część wspomnianej kwoty jest przekazywana za pośrednictwem nowego ekofunduszu klimatycznego.

UE planuje przeznaczyć w latach 2014–2020 do 14 mld euro na dotacje z budżetu unijnego i z Europejskiego Funduszu Rozwoju na rzecz wspierania działań w dziedzinie klimatu w krajach partnerskich poza UE. Jest to zgodne z celem, jakim jest zainwestowanie w okresie 2014–2020 przynajmniej 20 proc. budżetu unijnego w działania dotyczące klimatu.

## LIFE – inwestowanie w działania w dziedzinie klimatu

Od 1992 r. unijny instrument finansowy „LIFE” posłużył do dofinansowania ponad 4 tys. projektów, wnosząc tym samym wkład w wysokości 3,4 mld euro w ochronę środowiska i klimatu w Europie.

Nowy podprogram LIFE poświęcony działaniom w dziedzinie klimatu udostępni 864 mln euro na dofinansowanie w okresie 2014–2020 projektów, których celem jest opracowanie i wdrożenie innowacyjnych sposobów reagowania na wyzwania związane ze zmianami klimatu.

Podprogram ten ma wesprzeć przejście na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu, usprawnić kształtowanie, wdrażanie i egzekwowanie polityki i przepisów UE dotyczących zmiany klimatu, a także wspomóc poprawę zarządzania ochroną środowiska i zmianą klimatu na wszystkich szczeblach.

Dostępne jest finansowanie różnego rodzaju. Organy administracji publicznej, organizacje nienastawione na zysk i podmioty prywatne, a zwłaszcza małe i średnie przedsiębiorstwa, będą mogły uzyskać w ramach corocznych zaproszeń do składania wniosków wsparcie we wdrażaniu technologii niskoemisyjnych i adaptacyjnych na małą skalę oraz stosowaniu nowych metod i zmianie podejścia.

Wsparcie finansowe oferują również dwa pilotażowe instrumenty finansowe – instrument finansowania kapitału naturalnego oraz instrument prywatnego finansowania efektywności energetycznej. Umożliwiają one finansowanie projektów za pomocą pożyczek i są w stanie przyciągnąć prywatne fundusze dzięki gwarancjom, których udzielają Europejski Bank Inwestycyjny i banki lokalne.

## Perspektywy

Jednym z priorytetów politycznych Komisji Europejskiej jest stworzenie silnej unii energetycznej, której towarzyszyć będzie dalekowzroczna polityka klimatyczna. Komisja Europejska pomoże UE osiągnąć cel, jakim jest pozycja światowego lidera w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych, a także znacząco wzmocnić efektywność energetyczną, aby uwolnić potencjał „zielonego wzrostu”.

Unia Europejska oraz społeczność międzynarodowa poczyniły w ostatnich latach znaczący postęp w walce ze zmianą klimatu. Niemniej jednak, aby utrzymać globalne ocieplenie na poziomie poniżej 2°C, poziom światowych emisji może wzrastać najwyżej do 2020 r., a następnie być znacznie obniżony każdego roku. Oto jeden z powodów, dla których UE pragnie do 2015 r. przyjąć ambitny i prawnie wiążący traktat międzynarodowy, w którym wszystkie państwa przyjmą zobowiązania odzwierciedlające ich zakres odpowiedzialności za zmianę klimatu i ich możliwości działania.

Szczyt przywódców światowych zorganizowany przez ONZ we wrześniu 2014 r. stanowił odpowiedni impuls polityczny do prac nad nowym traktatem oraz do opracowania sposobów na osiągnięcie bardziej ambitnych planów obniżenia poziomu globalnych emisji do 2020 r.

Pilną potrzebę redukcji emisji podkreśliła również Międzynarodowa Agencja Energetyczna, która wielokrotnie ostrzegająca, że z każdym mijającym rokiem realizacja celu polegającego na utrzymaniu globalnego ocieplenia poniżej 2°C staje się coraz trudniejsza i droższa. Każde euro, które do 2020 r. nie zostanie zainwestowane w czyste technologie, po 2020 r. będzie nas kosztowało ponad cztery razy więcej.

### 2020 na horyzoncie

UE znajduje się na najlepszej drodze do przekroczenia przyjętego celu ograniczenia emisji o 20 proc. do końca dekady. To dzięki strategii Europa 2020, przyjętemu prawu i nowym środkom, które zostaną wdrożone w najbliższej przyszłości. Normy dotyczące emisji CO<sub>2</sub> dla samochodów osobowych i lekkich samochodów dostawczych zwiększą udział sektora transportu w walce ze zmianą klimatu.

Środki, które niebawem wejdą w życie, to dalsze ograniczenie emisji fluorowanych gazów cieplarnianych używanych w lodówkach i w urządzeniach klimatyzacyjnych. Właśnie te gazy są ponad 23 tys. razy bardziej niebezpieczne od dwutlenku węgla, jeżeli chodzi o powodowanie efektu cieplarnianego. Nowe rozporządzenie UE, które wejdzie w życie w styczniu 2015 r., wzmocni dotychczas stosowane środki. Do 2030 r. unijne emisje tego rodzaju gazów zostaną obniżone o dwie trzecie w porównaniu z obecnym poziomem.

### Przygotowania na 2030 r.

Rok 2030 jest kolejnym etapem na drodze do zbudowania konkurencyjnej i niskoemisyjnej gospodarki europejskiej do połowy XXI w. Aby osiągnąć ogólny cel 40 proc., sektory objęte unijnym systemem handlu uprawnieniami do emisji będą musiały zredukować swoje emisje o 43 proc. w porównaniu z rokiem 2005. Emisje pochodzące z sektorów nieobjętych tym systemem będą musiały zostać obniżone o 30 proc. poniżej poziomu z 2005 r. Te ogólnounijne cele muszą zostać przełożone na cele poszczególnych państw członkowskich. W październiku 2014 r. Rada Europejska przedstawiła główne zasady, które pozwolą zrealizować wyznaczone cele.

### Reforma unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji

W styczniu 2014 r. Komisja Europejska zaproponowała utworzenie rezerwy stabilności rynkowej na okres od 2021 r. Rezerwa taka miałaby zaradzić nadmiarowi uprawnień do emisji, który zgromadził się w systemie w ostatnich latach, i zwiększyć odporność systemu na poważne wstrząsy. Dzięki temu w przyszłości system stanie się silniejszy i będzie skuteczniej wspierać inwestycje w gospodarkę niskoemisyjną, obciążając przy tym jak najmniej społeczeństwo.

Na posiedzeniu w październiku 2014 r. Rada Europejska podkreśliła, że zreformowany, dobrze funkcjonujący unijny system handlu uprawnieniami do emisji, wyposażony zgodnie z propozycją Komisji w instrument stabilizujący rynek, będzie głównym narzędziem do osiągnięcia redukcji emisji gazów cieplarnianych.

## Gospodarka niskoemisyjna sposobem na wyjście z kryzysu

Z dzisiejszej perspektywy 2030 r. może się nam jawić jako odległa przyszłość, szczególnie w chwili, kiedy Europa boryka się z wyzwaniami teraźniejszości, takimi jak niski wzrost gospodarczy i wysokie bezrobocie. Niemniej jednak przyspieszenie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną i przyjazną dla klimatu pomoże nam wyciągnąć Europę z kryzysu. Dlatego też musimy działać już teraz.

Również społeczeństwo oczekuje konkretnych działań. Badanie opinii publicznej przeprowadzone przez Komisję Europejską w 2013 r. pokazało, jak duże jest poparcie dla działań w dziedzinie klimatu: czterech na pięciu Europejczyków zgadza się, że przeciwdziałanie zmianie klimatu i oszczędniejsze gospodarowanie energią mogą pobudzić gospodarkę i doprowadzić do tworzenia miejsc pracy, a dziewięciu na dziesięciu uważa, że zmiana klimatu stanowi poważny problem.

## Więcej informacji

- ▶ **Strona internetowa Komisji Europejskiej poświęcona działaniom w dziedzinie klimatu:**  
<http://ec.europa.eu/clima>  
[http://ec.europa.eu/clima/citizens/causes/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/clima/citizens/causes/index_en.htm): strona dostępna we wszystkich językach urzędowych UE
- ▶ **Działania Komisji Europejskiej w dziedzinie klimatu w mediach społecznościowych:**  
<https://www.facebook.com/EUClimateAction>  
<https://twitter.com/EUClimateAction>  
<https://www.youtube.com/user/EUClimateAction>
- ▶ **Międzyrządowy Panel ds. Zmian Klimatu:** <http://www.ipcc.ch>
- ▶ **Na pytania na temat Unii Europejskiej odpowie serwis Europe Direct:** 00 800 6 7 8 9 10 11  
<http://europedirect.europa.eu>

